

формуватиметься термінологічна компетенція, тобто вміння добирати терміни згідно з темою висловлювання, беручи до уваги відмінні риси паронімічних термінів, вміння не допускати заміни однієї термінологічної одиниці іншою, вміння вживати терміни згідно з їх визначенням, а також вміння розрізняти терміни та професіоналізми. При цьому удосконалення методики вивчення термінів дасть змогу якомога краще сформувати термінологічну грамотність здобувачів освіти. Таким чином, удосконалення освітнього процесу фізико-математичних факультетів ЗВО можливе за умови використання методології В. Й. Левицького.

Список використаної літератури

1. *Возняк Г.* Провідний математик: (В. Левицький) / Г. Возняк // Відродження. 1991. 11 квітня.
2. *Захарова Т. Г.* Формирование математической культуры в условиях профессиональной подготовки студентов ВУЗа: автореф. дис. ... к-та пед. наук: 13.00.08 / Гос. образов. уч-е высшего проф. образования «Саратовский государственный университет им. Н. Г. Чернышевского». Саратов, 2005. 24 с.
3. *Костовський О.* Спогад про математика Володимира Левицького / О. Костовський // Тернопілля'97: регіон. річник. Тернопіль, 1997. С. 494–495.
4. *Пілецький В. І.* Перший словник української фізичної термінології. Культура мови і культура в мові. Збірник наукових праць. К.: Навчально-методичний кабінет з вищої освіти Мінвузу УРСР, 1991. С. 24–30.
5. *Савчин О.* Про математика Володимира Левицького. Тернопіль вечірній. 1997. 26 груд. С. 3.
6. *Сулим Г.* Володимир Левицький як термінолог / Г. Сулим // Проблеми української термінології: збірник наукових праць учасників XII Міжнародної наукової конференції «Проблеми української термінології СловоСвіт 2012», Львів, 27–29 вересня 2012 року / Технічний комітет стандартизації науково-технічної термінології Міністерства економічного розвитку і торгівлі та Міністерства освіти і науки молоді та спорту України. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. С. 128–131.
7. *Хобзей П. К.* Основоположник математичної культури нашого народу / П. К. Хобзей // Аксіоми для нащадків. Українські імена у світовій науці: Зб. нарисів / Упоряд. і передм. О. К. Романчука. Л.: Львівська істор.-просвіт. організ. «Меморіал», 1992. С. 110–126.

Вікторія ОПАНАСЕНКО

ОСНОВНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ П. ЗАГАЙКА

Відродження української національної культури неможливе без вивчення історико-педагогічної спадщини минулого. Усвідомлення історичного досвіду попередніх поколінь створює необхідні умови для органічного поєднання сучасних інноваційних ідей та кращих традицій вітчизняної педагогічної думки, що відкриває нові перспективи для подальшої розбудови педагогічної науки. Тому історико-педагогічні дослідження відіграють вагомий роль у процесі розвитку сучасної української системи освіти. Зокрема, увага науковців сьогодні зосереджена на вивченні спадщини видатних педагогів, що зробили вагомий внесок у розвиток вітчизняної системи освіти.

До плеяди таких педагогів належить Петро Кузьмич Загайко (1928–2013) – український учений-педагог, літературознавець, громадський діяч, педагогічну і громадсько-просвітницьку діяльність якого було присвячено відродженню українських культурних цінностей, утвердженню національної свідомості українців, розвитку української мови й літератури, вихованню громадян-патріотів України.

Формування й розвиток науково-педагогічного світогляду П. Загайка відбувалося на тлі суперечливих суспільно-політичних, соціально-економічних і соціокультурних трансформацій середини ХХ століття. Аналіз соціально-економічної та політичної ситуації в Україні в середині ХХ століття дає підстави стверджувати, що умови, які

склалися в країні (індустріалізація, урбанізація, викорінення українських традицій, колонізація і русифікація, події Другої світової війни, політичні репресії, переслідування української інтелігенції, з одного боку, і на цьому фоні піднесення морального духу, утвердження національної самосвідомості й патріотизму серед українців, культурно-просвітницька діяльність учених, педагогів і культурних діячів, з іншого) спричинили формування нового покоління української інтелігенції, до якого належав Петро Кузьмич.

Серед основних чинників формування та розвитку науково-педагогічного світогляду П. Загайка нами виокремлено: вплив найближчого оточення, зокрема родини; складні історичні події й державна політика (події Другої світової війни, колонізація й русифікація, політичні репресії); здобуття середньої і вищої освіти у Львівській області; особистий приклад викладачів (М. Возняка, П. Коструби, М. Рудницького й інших); професійне самовдосконалення в процесі педагогічної діяльності; співпраця з відомими діячами науки та культури (Є. Сверстюком, М. Кульчинським, П. Ротачем й іншими); членство і співпраця з товариствами й організаціями наукового, педагогічного та просвітницького характеру (Полтавським товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка, методичною Радою обласного товариства «Знання», Інститутом суспільних наук АН УРСР).

Формування життєвої позиції та світогляду вченого розпочалося в родинному середовищі. П. Загайко народився в українській сім'ї селян-патріотів, які прививали майбутньому педагогу любов до Батьківщини від народження. Батько літературознавця, Кузьма Дем'янович, очолював місцеву філію товариства «Просвіта», активно протидіяв політиці колонізації, проводив просвітницьку роботу серед односельців і був справжнім взірцем для наслідування [2, с. 4]. Сім'я глибоко шанувала національно-визвольні змагання народу і прививала дітям відчуття єдиної України.

Слід зазначити, що родина проживала у Львівській області. Майбутній вчений здобував початкову освіту в польській школі, а після приєднання західноукраїнських земель до України продовжив навчання в радянській школі. Так, П. Загайко вже під час здобуття шкільної освіти опанував українську, польську та російську мови, якими володів вільно.

На особистій долі Петра Кузьмича позначилися складні й суперечливі події Другої світової війни. У 1941 році під час наступу німців загинув батько, а через рік обірвалося життя матері вченого [1]. Завдяки сестрі, з якою він залишився після смерті батьків, П. Загайко вдалося закінчити навчання в школі та вступити до університету.

Петро Кузьмич з дитинства понад усе любив українську літературу. Так, на формування його світогляду значною мірою вплинула українська література, зокрема «Кобзар» Т. Шевченка, «Холодний яр» Ю. Горліса-Горського й історичні повісті А. Чайковського. Разом з тим, любов до художнього слова стала орієнтиром для вибору майбутньої професії.

Студентські роки Петра Кузьмича пов'язані з Львівським державним університетом імені Івана Франка. 40-і роки ХХ століття були тим часом, коли у Львові відбувалося становлення українського університету. У цей час у Львівському державному університеті імені Івана Франка вже з'явилися й функціонували кафедри української мови, літератури та історії [3, с. 186]. Так, викладачі і студенти докладали якомога більше зусиль для українізації університету. З цією метою було створено український хор, гуртки української мови, фольклору й етнографії, які сприяли розповсюдженню української мови, розвитку національної культури, збереженню українських традицій і звичаїв. У 1946 році у Львівському державному університеті імені Івана Франка з'явилися власні друкарня та видавництво. Завдяки цьому, за спогадами Петра Кузьмича, на кафедрі української літератури була винятково багата бібліотека, що вміщувала чи не всю україністику [2, с. 5].

Під час навчання в університеті П. Загайко познайомився з українським літературознавцем і фольклористом, академіком АН УРСР М. Возняком, який з 1944 року працював у Львівському державному університеті імені Івана Франка на посаді завідувача кафедри української літератури. З 1951 року М. Возняк керував відділом української літератури Інституту суспільних наук АН УРСР й через рік, коли П. Загайко вступив до аспірантури Інституту суспільних наук АН УРСР за спеціальністю «Давня українська література», академік став науковим керівником Петра Кузьмича.

Роки навчання в аспірантурі П. Загайко згадував як час наукового, ідейного та творчого зростання [2, с. 6]. Під час навчання в аспірантурі педагог познайомився й потоваришував з великою кількістю відомих українських учених, письменників, художників, культурних і громадських діячів, серед яких Д. Павличко, Г. Тютюнник, Ю. Сливка, Є. Сверстюк, С. Пінчук, Д. Молякевич, А. Гузій, Є. Безніско, Р. Іваничук, В. Колодій та багато інших [5, с. 10].

По закінченні аспірантури у Львові П. Загайко прибув у Полтаву. Слід зауважити, що Полтава була обрана вченим не випадково. Саме це місто завжди асоціювалося у Петра Кузьмича з важливими історичними подіями в історії України і духовним відродженням країни, адже було колицею українських народних традицій [2, с. 6]. «Мої добрі і не зовсім добрі діла якнайтісніше пов'язані з Полтавою, у якій я прожив уже майже півстоліття, і з Полтавським педагогічним інститутом, тепер університетом, у якому я безвідривно працював 42 роки (від 1955 до 1997 року)», – стверджував учений [4, с. 54].

У Полтаві, поєднуючи викладацьку, наукову й громадсько-просвітницьку діяльність, П. Загайко сприяв розвитку вітчизняної системи освіти, популяризував творчість українських письменників (Г. Сковороди, І. Котляревського, Є. Гребінки, Т. Шевченка, Л. Глібова, Ю. Федьковича, М. Коцюбинського, Лесі Українки, В. Стефаника, С. Васильченка, А. Тесленка, М. Зерова, П. Тичини, М. Рильського, Г. Тютюнника та інших), співпрацював з Полтавським товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка й Інститутом суспільних наук АН УРСР, а також виховував студентську молодь, формуючи її національну самосвідомість. Багаторічну сумлінну працю Петра Кузьмича було відзначено значком «Відмінник просвіти СРСР», медаллю «Ветеран праці» та медаллю А. С. Макаренка.

Отже, на основі персоналістично-біографічного й порівняльно-змістового методів нами встановлено, що на формування й розвиток науково-педагогічного світогляду П. Загайка вплинули такі основні чинники: вплив сім'ї і найближчого оточення; складні історичні події та державна політика; здобуття середньої і вищої освіти у Західній Україні; особистий приклад викладачів, зокрема літературознавця, академіка М. Возняка; професійне самовдосконалення в процесі педагогічної діяльності; співпраця з відомими діячами науки та культури; членство і співпраця з різноманітними товариствами й організаціями наукового, педагогічного та просвітницького характеру.

Список використаної літератури

1. Архів Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, од. зб. Особова справа. Загайко Петро Кузьмич.
2. *Загайко П. К.* З думою про Україну / П. К. Загайко // Загайко Петро Кузьмич. Педагог. Літературознавець. Громадський діяч. Біобібліографічний покажчик: [упор. Г. І. Радько, Г. М. Білик; заг. ред. О. В. Кулик]. – Полтава: АСМІ, 2003. – С. 4–9.
3. Західня Україна під большевиками: IX. 1939 – VI. 1941: збірник: [ред. М. Рудницька]. – Нью-Йорк, 1958. – 494 с.
4. *Радько Г. І.* Почесний громадянин (Петро Кузьмич Загайко) / Г. І. Радько // Історія Полтавського педагогічного університету в особах (на посвяту 90-річчя заснування навч. закл.) / Полтавський державний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 54–59.

5. Сливка Ю. Неакадемічні розмови на Академічній / Ю. Сливка // Поступ. – 2000. – 30 березня.

Дмитро ЛОБОДА

**АКРЕДИТАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЗА ГАЛУЗЗЮ ЗНАНЬ
01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА: ЗАКОНОДАВЧЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ,
ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ**

Університетська освіта в Україні сьогодні стикається з безліччю викликів організаційно-правового, матеріально-фінансового, дидактико-методичного, науково-методологічного, соціально-політичного та іншого вимірів власного існування. У деяких випадках це сприяє ґрунтовній переоцінці системи координат і векторів розвитку, у деяких – опір і фрустрацію. Так чи інакше, нинішня ситуація відкриває велике «window of opportunities», або ж «вікно можливостей», скористатися яким – право і привілей тих академічних спільнот, які існують в умовах публічності, академічної, фінансової та моральної доброчесності.

Одним із каталізаторів трансформацій у підготовці випускників вищої школи стало Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Наразі абревіатура «НАЗЯВО» викликає неоднозначні реакції освітян: одні оцінюють роботу позитивно, акцентуючи увагу на позитивних мотиваціях до якісних змін в академічному середовищі, інші – серед негативу зазначають «захмарні» вимоги та не менш низьку вартість акредитаційної експертизи. Згідно із законодавцем же, це визначений Законом України «Про вищу освіту» орган, що аналізує якість освітньої діяльності закладів вищої освіти, проводить інституційну акредитацію та акредитацію освітніх програм [9]. Це не вичерпний перелік повноважень, проте нас цікавитиме власне акредитаційна діяльність за галуззю знань 01 Освіта / Педагогіка.

Чому саме ця галузь знань – поясненням цьому є те, що вона відмінно корелюється із визначеним напрямком роботи конференції. Однак для обґрунтування необхідності схарактеризувати акредитаційну діяльність щодо освітніх програм за даною галуззю знань такого пояснення недостатньо. Тому варто наголосити, що програми підготовки випускників за спеціальностями галузі 01 Освіта / Педагогіка – насправді чи не найчисельніше представлені у вищій освіті України. За перший рік акредитації освітніх програм Галузевою експертною радою 01 Освіта / Педагогіка було опрацьовано 163 освітні програми трьох рівнів вищої освіти. Порівняно з іншими – 117 акредитаційних справ ГЕР 07 Управління та адміністрування, 75 справ ГЕР 12 Інформаційні технології, дана галузь знань помітно відрізняється серед інших великою кількістю освітніх програм [10].

Таке навантаження зумовило рішення Нацагентства про переформатування ГЕР 01 Освіта / Педагогіка на дві окремі. Наявність такої великої кількості справ можна пояснити різними причинами. По-перше, це широкий пул спеціальностей, визначених Кабінетом Міністрів України і МОН України [1]. По-друге, це спричинено великою мережею закладів освіти, орієнтованих на підготовку педагогічних кадрів, а це, в свою чергу, зумовлено радянською політикою фундації регіональних центрів педагогічної освіти для оперативного реагування на потреби ринку праці в умовах планового ведення господарства. Із загальним зниженням кількості населення, «демографічною ямою» 90-х років [2] потреба в такій кількості ЗВО педагогічного профілю природньо зникла. Проте це питання не вирішувалося на державному рівні, а виші не вимкнули «конвеєр дипломів» [3, с. 126]. Не дивлячись на це, формування і реалізація державної політики в сфері вищої освіти – не компетенція Національного агентства, тому в своїй діяльності воно не керується даними інтенціями. Натомість, перший досвід незалежної акредитації освітніх програм продемонстрував низку закладів, що фактично «потерпають» від